

UJ

KELET

Keren Hajjeszod Centralbure
für Mitteleuropa
BERLIN W. 15.
Seschische str. 8.

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

Üldözöttek üldözöttje

Komoly hírek érkeznek a kisázsiai front-ról: a görögök csatát csata után vesztenek, már-már ott tartanak, hogy az egész hadjáratuk összeomlott. Nem kapják tehát meg az áhitott szigeteket, a partmenti területeket, a gyönyörű Szmirnát és a szmirnai vilajetet, a még gyönyörűbb Konstantinápolyt az Aránszary öböllel, a Boszporussal és Dardanellákkal, e roppantul értékes kapuival az Égei- és a Fekete-tengernek. Érthető, ha a görögök rossz kedvűek, sőt bosszusak, ha átkozzák a sorsot a folytonos vereségek miatt, ha nemes elkeseredésükben a falvakon és a városokon állanak bosszút a gyújtogatnak, rabolnak és ölnek a zsidót mindenütt, amerre visszavonulnak. Hja, ez a háború! — mondották valaha a cinikus politikusok — ez velejár minden történetileg szentesített emberirtással. Fájdalom, mi nagyon jól tudjuk, hogy az ilyen törvénytelen emberirtás rendes kísérő tünete a zsidómészárlás. Mintha a végzet csak azért szórta volna el ezt a szerencsétlen népet a földön, hogy a hadviselő feleknek legyen kin lecsapolni bosszus indulataikat. A zsidó mindenütt a megvert ellenfél dühének lecsillapítója. Hol Oroszországban, hol Lengyelországban, hol a litvánok, vagy a magyarok földjén szedik elő és teszik felelőssé a háborúért, minden vereséget. Jaj neki, ha a harmezgek hinterlandján adótt élnie! A győztes rajta tölti ki örömet, a vert hadsereg órajta a dühét. Most az izmidi zsidókról halljuk ugyanazt, amit valahajva volhíniai, a charkóvi, az odesszai és a lengyelországi zsidókról: a visszavonuló görög hadsereg lemészárolta őket. A görög katonák mindenütt gyilkolják és üldözik a zsidót, ahova egy egy pillanatra leteszik futó lábukat: most az izmidi zsidókat.

Az egész görög hadjárat igazságtalan, főllesleges és káros. Ujraindulása idején irtuk meg róla, hogy pusztán hódítási vágyból indult, a rablóhadjáratok jellegével. Mintha nem lett volna még elég háborúja a görög népek, amely az első balkánhadjárat óta tíz éve szakadatlanul harcban áll. Holott Görögország annyit kapott a háboruban tíz év alatt, hogy legalább ötven békés esztendőre van szüksége, hogy mindezt megeméssze a belső energiává dolgozza fel. De a nép szerencsétlenkezű politikusa nem tudták letenni a háborus kártyát reaktív kezükből, tovább játszották a véres hazárdot, mert többet, egyre többet akartak. A gyakori uralomváltások is csak a béke ügyének ártott. Venizelosz is, Konstantin király is, az antantnak akart kedveskedni, amikor a renitens török nacionalisták ellen folytatta a háborút. A török nacionalisták csak a hazájukat védtek, országuk függetlenségét, igazságos önvédelmi háborújukkal az egész világ rokonszenvezett, ez a világszimpatia végül már az angol-francia politikát is jobb belátásra bírta. A görögök azonban Európa intelme ellenére tovább folytatták a háborút, most már saját szakálukra. Előrelátható volt, hogy megverik őket. Most futnak és a védtelen zsidókon, aggokon, gyermekeken és asszonyokon gyakorolják a harcotéren meddő vitézségüket. Miután az ellenséget nem üldözhetik, ellenségeik nyilvánítják a zsidókat és üldözik őket. Ma még csak rövid táviratok beszélnek a borzalmakról, amiket az üldözöttek üldözöttjeinek el kellett tűrniök, holnapra nemzetközi bizottság fogja a világ elé tárni száraz adatszerűséggel az izmidi pogrom kegyetlenségét.

Mert a nemzetközi bizottság már uton

van, hogy meglátogassa a barbárságnak ezt a frontszakaszát. (Csak természetes, hogy megindítja a szigorú vizsgálatot, kit terhel az embertelen cselekedetekért a felelősség. Ó nem lehet mondani, hogy a világ cserbenhagy bennünket, ezek a nemzetközi bizottságok mindig ott teremnek a helyszínén, hogy tisztázzák a felelősség kérdését. Nyilván itt is tisztázni fogják. Nyilván tárgyilagossá és tisztá lesz az ítéletük, részrehajlás nélkül fogják megállapítani, hogy a védtelen zsidók százait pogromra felültelt görög katonák gyilkolták le. Erről jelentést készítenek, elküldik az illetékes és illetéktelen nemzetközi faktoroknak, talán magának a népszövetségnek is, lehet, hogy tiltakozni is fog itt-ott valaki és az atrocitásokról egy-két sorban a világsajtó is megemlékezik. Fájdalom, mindezzel nem tudják megemlékeztetni a megtörténteiket. Egyetlen lemészárolt zsidó sem ábrád fel, egyetlen megfojtott csecsemő se támad életre, egyetlen holt anya se nyitja mosolyra a száját, ha szólítják a ki-

csinyei. A zsidóságnak ezek a nemzetközi bizottságok se vigaszt, se megnyugvást nem hoznak. És a zsidóság mégsem hirdeti megtorló háborút. Nemcsak azért nem, mert világhelyzeténél fogva nem hirdethet, de mert a világhelyzeténél fogva is évezredek óta háboruellenes békés szellemű. Hiába tűnik, ostromozzák, hiába ragasztanak ujtajta Kainbélyegyet a homlokára, hogy ő defaitista, az ő defaitizmusa ember-szeretet, az ő defaitizmusa irtózás minden gyilkosságtól, a legalis történetcsinálástól is, mert jól tudja, hogy minden háboruban csak a zsidó veszíthet. Néha már a győztes is üti, de a megvert fél mindig. Ezért hangoztatjuk mi mindig, hogy nem akarunk háborút. Nemcsak mai napság, mi évezredek óta mindig gyűlöljük a háborút. Figyeljétek csak meg hogyan köszöntjük embertársainkat, szomszédot és idegent: sálom! Mi a békét akarjuk, szeretjük és törekszünk érte. De nem karddal, puskával, vércseppes gyilkokkal hirdetjük, hanem az ige és az igazság erejével.

Angol parlamenti küldötség tárgyal Kemalékkal

Konstantinápoly védelme — Bulgária megtámadja Görögországot? — Forrongás Délalabániában

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Páris, július 11. Anglia komoly aggodalommal nézi a kemalist csapatok rohamos előnyomulását. Az „Intranszigeant” már arról is tud, hogy a török nemzeti bandák Izmed és Tusla között

benyomultak a semleges zónába.

Tusla két órányira van Konstantinápolytól, ahol brit csapatok állanak. A görög hadihajók felvonultak, hogyha szükséges lesz, védjék Konstantinápolyt. A semleges zónában a rendőrséget francia csapatok erősítették meg. Az alsóházban Churchill tegnap nyilatkozott a Földközi tengeri angol flotta akciójáról. Igen óvatos volt, azt mondta, hogy a flottamozdulatoknak nincsen nagyobb jelentőségük. Véleménye szerint, — és ezt megerősítik a Konstantinápolyból érkező hírek is, — a kemalisták nem fognak bevonulni Konstantinápolyba. Churchill óvatos kijelentései ellenére tény az, hogy Angliában komolyan tartanak attól, hogy

a kemalistákkal nyílt ellenségeskedésre kerülhet a sor,

mert ha Kemal pasa csapatai mégis át lépnek a semleges zónát, Angliának és Franciaországnak végleg szakítania kellene Angorával. Ezt akarják megelőzni akkor, amidőn az angol parlament több tagját Konstantinápolyba küldik, hogy ott az angol török háború kitörésének megakadályozására tárgyalásokat indítsanak. Ez lesz az utolsó kísérlet arra, hogy fegyveres beavatkozás nélkül teremtsenek békét Kis-ázsiaiban.

Ettől a tervezett tárgyalástól függetlenül indult meg a tanácskozási Kemal pasa és a szövetségesek konstantinápolyi megbízotta között. Kemal pasa, mint az ismeretes, azzal a kíváncsággal fordult az antant konstantinápolyi követeihez: hajlandó tárgyalni a szövetségesekkel Kiszázia békéjéről.

A szövetséges meghatalmazottak válaszára,

amely Harrington tábornokot jelöli ki a szövetségesek béke delegátusának, Kemal már felelt is. Bejelenté, hogy szívesen folytat megbeszélést Harringtonnal is, de ragaszkodik ahhoz, hogy eleve fogadják el a szövetségesek a nacionalisták békeprogramjának általános pontjait. Az angorai kormánynak ez a kikötése valószínűleg már jóelőre meg fogja hiúsítani a további tárgyalást, mert a szövetséges megbízottak a kemalisták követeléseit túlzottnak ítélik meg. Pedig ebben a pillanatban úgy alakult a helyzet, hogy a kemalisták politikája megerősödött. Kemal pasa és a konstantinápolyi kormány között ugyanis megegyezés jött létre; ezental közös akciót fognak indítani a szövetségesek törekvései ellen.

Az angorai kormány közvetlen tárgyalásokat folytat a bolgár kormánnyal is, amelynek megbízottai először Konstantinápolyban, azután Angorában tanácskoztak a török nacionalistákkal. E tanácskozások nyilvánvaló célja, hogy

szoros szövetséget kössön a két ország.

amelyeknek érdekei Görögország meggyengítésére találkoznak. Ha Bulgária katonai akciót indítana Görögország ellen, a kisázsiai háború már el is veszett Görögországra nézve. Bulgária pedig komolyan gondol arra, hogy Görögország pillanatnyi gyengeségét kihasználja. Dimítroff, bolgár miniszter Belgrádba utazott, ahol a jugoszláv kormánynak a következő javaslatot tette: Jugoszlávia maradjon semleges arra az esetre, ha

Bulgária és Görögország között háború keletkezik.

Ezzel szemben Bulgária elismeri Jugoszláviának a szalonikii kikötőre vonatkozó igényét. Pasics miniszterelnök ezt a javaslatot visszautasította. Albániában is kritikus helyzetbe jutottak Görögország érdekei. Keletalabániában Görögország ellen irányuló nyugtalanság észlelhető. Athénben nagy aggodalommal nézik az albánok készülődését.

A fronton a görögök újból vereséget szenvedtek. Kemal csapatai Hontripon környékén sikeresen küzdöttek meg a görögökkel. Stundburnutól délre a görögök szintén vereséget szenvedtek.

A kongresszusi választások Erdélyben

A választási eljárás szabályai

— Az Új Kelet tudósítójától —

A szeptember 1-én Karlsbadban megtartandó cionista világkongresszus erdélyi központi választási bizottsága ma tette közzé választási szabályzat-tervezetét. A szabályzat készítésével kapcsolatban az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség a következőkre hívja fel a figyelmet:

A központi választási bizottság intézkedései

1. Amennyiben bármely helyi csoportnak, vagy bizottsági tagnak módosítási javaslatai volna, azokat azonnal küldjék be, hogy a július 17-én tartandó központi választási bizottsági ülésen tárgyalás alá vehetők legyenek. Később érkező indítványokat a bizottság nem veszi figyelembe. Egyébként függetlenül az esetleges módosításoktól, a határidőkre vonatkozó közlemények feltétlenül érvényben maradnak, tehát az ezekkel kapcsolatos intézkedések haladéktalanul megteendők.

2. Felhívja az összes helyi csoportokat és bizalmi férfiakat, akik a náluk levő sékellekrel még a mai napig el nem számoltak, az elszámolást haladéktalanul ejtsék meg és a begyűjtött s egyidejűleg átutalt sékek számáról sürgősen tegyenek jelentést.

3. Felhívja a választási szabályzat 1. §-a alapján az összes 24 ik életévüket betöltött sékelleket, akik a kongresszusi választásokon mint jelöltek lépni óhajtának, de helyi csoportjaikon belül a jelölésük bármily okból nem volt lehetséges, sürgősen közöljék nevüket, hogy nyilvánosságra hozva esetleg más csoportok jelölhessék.

4. Felhívja az összes 200 sékellezőnél nagyobb helyi csoportokat, hogy sürgősen nyilatkozzanak, hozzájárulnak-e ahhoz, hogy választási körzeti székhelyekül legyenek kijelölve. Az a község, melynek nyilatkozata folyó hó 20-ig nem kerül a bizottság elé, figyelembe nem jöhet.

5. Felhívja az összes helyi csoportokat, hogy az alábbi választási szabályzat értelmében jelölésüket folyó hó 25-ig legkésőbbben ejtsék meg és küldjék be. Az elkészen érkező jelöléseket nem veszik figyelembe.

A XII. világhkongresszus választási szabálytervezetét alább közöljük:

A választási szabályzat

A XII. világhkongresszus választási szabálytervezetét, amely a Világkongresszus által kiadott „Wahlordnung” rendelkezéseinek teljes figyelembevételével készült, alább közöljük:

1. §. Minden sékellezőnek, ha tizennyolcadik életévét betöltötte, a kongresszusi választásoknál aktív, ha pedig a huszonegyedik életévét betöltötte, úgy passzív választói joga van.

2. §. Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség — minthogy ezen belül a sékellezők száma az 1000-t meghaladja, mint önálló országos szervezet hajtja végre a delegátusválasztást.

3. §. A delegátusok száma ma még nem állapítható meg. Tájékoztatóul szolgáljon azonban a következő: Az első és második ezer sékellező után egy-egy delegátus választható. A harmadik ezertől felfelé minden kétezer sékellezőre jut egy delegátus. Ha 500-nál több feleszámú sékellező marad az alapszámon túl, úgy az egy további delegátus választására jogosult. Ha azonban a feleszám 500-nál kisebb, úgy ez figyelembe nem vesző.

4. §. A delegátusok számának megállapításánál csak a legkésőbb július 15-éig befolyt és a Londonba átutalt sékek lehetnek figyelembe. Ezen ezért az összes helyi csoportok nyomatékosan fel kell szólítani, hogy elszámolási, valamint a pénzügyi kötelezettségeiknek a legelőbbben tegyenek eleget, mert a határnapon túl érkező sékek a delegátusválasztások szempontjából figyelembe nem jöhetnek.

5. §. A delegátusok választása közvetlenül és titkosan történik.

6. §. A választásokat a Nagy Intéző Tanács által kiküldött választási bizottság vezeti és ellenőrzi, amely a szükséghez képest új tagokkal egészíti ki magát.

7. §. Az egyes helyi csoportok a jelölteket megválasztás, vagy szavazás útján végzik és pedig joguk van minden 200 sékellezőtől egy-egy delegátus jelölni, azonnal pedig minden további 200 után további egyet. Ott, ahol helyi csoportok nincsenek, vagy ahol helyi csoportok vannak, de a többségi akarat a jelölés tekintetében nem engedi érvényesíteni a kisebbség véleményét, 50 sékellezőnek is megadatik a jog arra, hogy delegátust jelölhessen.

8. §. A jelölések legkésőbb július hó 25-ig a Központi Választási Bizottságnak be kell juttatni. Ezenkívül érkező javaslatok figyelembe vehetők nem lesznek. A helyi csoportok az erre vonatkozó hivatalos jegyzőkönyvet küldik be, ahol pedig 50 sékellező végzi a jelölést, a jelölők által sajátkezű aláírással ellátott és a helyi csoport által igazolt nyilatkozat küldendő be. A választási bizottságnak joga van közvetve, vagy közvetlenül, az aláíráso-

valóságáról meggyőződni és ha csak egyetlen aláírás nem bizonyulna valódinak, a jelölés megsemmisítendő.

9. §. A jelölések postán, ajánlottan küldendők a következő címre: „Választási Bizottság, Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség címén, Cluj, Szentlélek-u. 1. szám.

10. §. A választási bizottsághoz érkező mindenféle küldeményt csupán a Nagy Intéző Bizottság által megválasztott választási bizottság erre jogosított tagja bonthat fel.

11. §. A beérkezett és nem kifogásolt jelöltek neveit abc sorrendben a választási bizottság névjegyzékbe foglalja és ezt megfelelő mennyiségben megküldi az összes helyi csoportoknak, egyesületeknek, ahol sékellezők vannak.

12. §. A választás technikai keresztülvitele céljából az egész országrész választó körzeteire osztandó fel. Körzeti székhelyül csupán azok a községek jöhetnek figyelembe, hol a sékellezők száma legalább 200 és megvan a készség arra, hogy a választással járó összes teendőket, a Zsidó Nemzeti Szövetséget anyagiilag nem terhelő módon, vállalják. A körzeti beosztást hirteligen közöljük és az erre vonatkozó felszólalások július 25-ig be kell juttatni.

13. §. A körzeti székhely szempontjából figyelembe jöhető községek e célból nyilatkozattételre hívandók fel s amennyiben július hó 20-ig bejegyzésük be nem érkeznek, úgy körzeti székhelynek ki nem jelölhetők.

14. §. A Választási Bizottság tartozik július hó 20-ig a körzeti beosztást végrehajtani olyképen, hogy egy-egy körzeten belül a sékellezők száma megközelítőleg egyforma legyen. S e körzeti beosztás megfelelő módon nyilvánosságra hozandó.

15. §. A választások július 31-től augusztus 3-ig bezárólag feltétlenül lefolytatandók.

16. §. A választások — ott, ahol helyi csoport is van, — a helyi csoporton belül tartandók meg olyképen, hogy egy helyi választási bizottság küldendő ki a választás vezetésére.

17. §. A választási bizottságban lehetőleg minden egyes frakció képviselve legyen.

18. §. Szavazásnál kizárólag a Központi Választási Bizottság által kibocsátott jelölő névjegyzék vehető igénybe és ebben a névjegyzékben foglaltak közül minden egyes sékellezőt annyi egyénre adhatja le szavazatát, ahány delegátus választásra jogosult Erdély zsidósága.

19. §. Ha nem e névjegyzék alapján történt a szavazás, vagy több névre adatott le a szavazat, mint amennyire jogosult volt, úgy az ilyen szavazatlapok megsemmisítendők. Minden egyes szavazatlap borítékban, lezárva adandó át a választási bizottságnak.

20. §. A választási eljárás befejezése után a választási bizottság összeolvassa a zárt borítékokat, erről jegyzőkönyvet vesz fel és beklídi ajánlottan az illetékes körzeti választási bizottságnak, mely a

Támár

— Kis regény —

Írta: Giszkalay János (8)

Ötödik fejezet

A testvérek és a rokonszonyok közrefogták a menyasszonyt és lassan elindultak vele a völgy sátra felé. Műgöttük hosszú tarka menetben hullámzott a násznép, a zeneszerzők szohanttalott ütemeket csaltak ki hangszereikből, a násznép legényvendégei rikoltozva, összefogozva, szétrébbenne körül-körül táncolták a menyasszonyt, a rokonságot és a bucsuzóra álló keleti nap sárgavörös tűzében olyanok voltak, mint amikor alkonyat idején hazatérő aratók lába előtt cipővel ugrálnak széjjel vidám tarka szöcské a pipaccsal szegélyes úton.

— Körbetánc legények, had várjon a völgy legény! — harsogott Jiszachár a menyasszony mellől és a fiatalság nem sokat kérette magát. A gyűrű egyre szorosabb lett a menyasszony körül, Támár fehér fátyola meg-meg lebbent a körtánc szelében és a nászmenet csak lassú, meg-megtorpádó lépésben tudott előre jutni.

— Nem tudom mi lesz, — szólott Gád halkan Rubénhoz.

— Csak lassan a léppéssel, — dörögött vissza Rubén.

— Nem sokat érünk vele, — mondotta Naftali és szeme vizslatva kutatót szét a megszűnésben. — Mindjárt a sarokra érünk és akkor aztán hiába.

Dán hirtelen belékapott Rubén karjába.

— Te, nézz csak oda, — sugta magdób-

benve, de csak úgy, a szája széléből és tágra nyílt szeme egy oldalra nyíló sikátor felé villant.

A testvérek egyszerre vetették fejüket a mutatóit irányba. A sátrak között sántítva, vándorogva jött egy tépott, megrongyolt ember.

— Baj van! — robbant ki magafelédten a szó Naftaliból, de Rubén egy intésre magába harapta a többi. Az öreg tevépasztor, a cserzett képt Jórám vándorogott sántítva a násznép felé. Rubén magasra nyújtakozott és merev tekintetét messziről beléakasztotta Jórám arcába. Az öreg szolgál, mintha észrevette volna a reaszegzett szemét és fölnevezte. A két férfi pillantása találkozott — és ez elég volt. Rubén hívó fejintésére Jórám igenlő intással válaszolt és sántítva, földre szegzett szemmel észrevétel nélkül furta magát keresztül a testvérekhez.

— Csöndesen, senki se vegyen észre, — parancsolt halkan Rubén. — Mi van Judával?

Zebulun karjával támogatta a sántító, fájdalomban sziszegő öreg Jórámot.

— Áldás és békeség, — mondotta Jórám, — én megmondtam előre, de hát nem hallgatnak az öreg Jórámra.

— Röviden öreg, — szólott rá Naftali, — mi történt?

— Az történt, — fakadt ki az öreg szolgából, — hogy ők háromszázán voltak, mink meg százan. Körülveittek beannunket. Juda gazdám úgy verekedett, mint akit a hét rossz szalott meg. Simon gazdám alatt leszurták az ösvért, ekkor Lévi is laugrott a magáérol és egymásnak vetették hátukat, úgy dőfölték, kaszabolták a Chacór embereit. Nekem az egyik rabló combomba mártotta a lándzsáját és ko-

resztül furt vele a nyeregig. Nem baj, azért ott verekedtem tovább. De mikor az ösvérem farát nyíl érte, hát megvadult a szegény állat, kifragdott a nagy keveredésből és egész ideig vágatott velem. Átszurt lábammal nem bírtam vele.

A csörgődobok, a cintányérok sivalkodó hangja, a legényvendégek dühajkódó körtánc ott kavargott, sikoltozott, dühöngött, ujjongott a menyasszony és a rokonság körül és a testvérek sápadt megdöbbenéssel néztek egymásra. Rubén arcán gyötörde vonaglottak meg az izmok. Keze görcsösen kapott belé burnuszának szélébe és egyetlen rántással megtépte ruháját.

— Jaj nekünk, — tört ki belőle a fojtott zokogás, — Jiszraél apámnak serege és hadilovassága!

És minthacsak visszhangja támadna Rubén kétségbeesésének, az asszonyok sorából gyötördő, elhaló, magábaroskadó kiáltás hallatszott.

— Óh istenem, istenem, istenem.

A testvérek megréttelve néztek össze. Támár, a fiatal menyasszony lassú előremenetben hátrafordult és hosszan nézett rájuk. Arca, a fehér menyasszonyi fátyol alatt tiszteően sápadt volt és fekete szemében a segítséget kereső szorongás fojtó kétségbeesése ült. Ez a pillantás visszaadta a testvérek erejét. Arcuk hirtelen részvétlenné kövült, mint akik semmiről se tudnak, a ravasz Dán hangosan rikoltott és ütemet tapsolva biztatta a táncos legényeket. Közben gyorsan odasugta Zebulunak:

— Vigyázzatok, Támár észrevett valamit. (Folytatjuk.)

körzetéhez tartozó községekből beérkező szavazólapokat bizottsági ülésben felbontja, átrevizálja, a nem szabályszerűeket megsemmisíti és eljárásról jegyzőkönyvet vesz fel, mely tartalmazza az egyes községekből beérkezett szavazólapok számát, a megsemmisített szavazólapok számát és azt, hogy minden egyes jelöltre hány szavazatot esik. Ezt a jegyzőkönyvet a választási bizottság összes tagjai aláírják. A körzeti választási bizottságok azután a jegyzőkönyvet beküldik a központi választási bizottsághoz, mely a beérkezett jegyzőkönyvek alapján

meg fogja állapítani, hogy minden egyes jelöltre hány szavazatot esett az egész országrészben. A legtöbb szavazattal rendelkezőt sorrendben delegátusnak, illetve pótdelegátusnak fogja nyilvánítani.

21. §. A delegátusi mandátum át nem ruházható. Ha a megválasztott bármilyen okból a kongresszuson részt nem vehet, akkor helyébe sorrend szerint a pótdelegátus lép.

22. §. Esetleg fölmerülő viták a Világszervezet által kiadott Wahlordnung alapján lesznek elintézendők.

Erdély új pénzügyi vezérigazgatója nyilatkozik munkaprogramjáról, az italmérési engedélyek megvonásáról, a Generala-bankjegyek beváltásáról

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Erdély kinevezett új pénzügyi vezérigazgatóját, Simionescu államtitkárt, kedden felkereste a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara küldöttsége, hogy az aktuális kérdésekben, főképpen a Generala bankjegyek beváltása kérdésében kívánalmait eléje terjessze. A küldöttség részletes memorandumot nyújtott át. A fogadás után az „Uj Kelet” munkatársa hosszasan beszélgetett Simionescu vezérigazgatóval, akinek nyilatkozatát a következőkben adjuk:

— Idejövetelemmel a vezérigazgatóság hatásköre semmi változást nem szenved. Amint a pénzügyi államtitkárság hatáskörébe tartozott Erdély egész pénzügyi igazgatása, úgy ez a hatáskör továbbra is megmarad. Micsém természetesebb, minthogy Erdély pénzügyeit az itten érvényben lévő törvények és rendeletek alapján akarom intézni. Ezek a törvények főképpen az adózásokra vonatkoznak érvényben maradnak mindaddig, amíg Titulescu miniszter reformjavaslatait életbe nem lépítik. Előre jelezhetem azonban már most, hogy

a Titulescu-féle törvények visszaható erővel fognak életbe lépni.

mégpedig a költségvetési év kezdetéig, azaz április 1-ig visszamenőleg. A már hozott vagyonadókon kívül az új örökösödési adó javaslatot is be fog nyújtani a miniszter, még pedig erősen progresszív kulccsal.

— Van-e tudomása vezérigazgató urnak arról, hogy Erdély sokkal súlyosabban adózik, mint a régi királyság? — kerdeztük.

— Ezt tudom. Erdélyben valóban több adóem van érvényben, mint a régi királyságban. Ez azonban az egységes adójavaslatokkal meg fog szűnni. Felmerülhet az a kérdés, hogy miért fizet például Erdély házbéradót magasabb kulcs szerint, mint Orománia. Ennek magyarázata, hogy a házak értékét sokkal alacsonyabban állapították itt meg, mint a régi királyságban. Ez az állapot állítható, hogy itt magasabb kulcs mellett is kevesebbet fognak adózni, mint a régi királyságban. A legnagyobb baj, hogy

az adózás Erdélyben nagyon el van hanyagolva, adózási kötelezettségüknek csak kevesen tesznek eleget.

Vannak vármegyék, amelyekben 1915. óta ki sem vetettek adót.

— Van-e jogosultsága a helyi hatóságok intézkedéseinek, amelyekkel az italmérési engedélyket eddigi tulajdonosaiktól, tervszerűen megvonják — tereltük a beszélgetést erre a kérdésre.

— Elvben ilyen rendelkezés nincsen. A régi rezsimből azonban egyes cégeknek szinte monopóliumszerű jogosítványaik voltak italmérésre. Nagy szesz és sörgyáraknak negyvenötven kimerő helyiségük is van, ezeket meg akarjuk szüntetni. Nem tartom jogosnak, hogy egyes magánszemélyektől megvonják az engedélyt. Ez nem történik a pénzügyi reszort rendelkezéséből, de tudni kell, hogy az italmérések ellenőrzési szempontból a belügyi reszort alá is tartoznak és az közegészségügyi okból vagy valamely kihágás folyamán képpen bezárthatja ezeket a helyiségeket. A megvonást első fokozaton a pénzügyigazgatóság végzi, de döntésre másodfokon a pénzügyi reszorthoz kerül az ügy. Csak ma vettem át az ügyeket,

de az érdekeltek megnyugtatóra már most közlöm, hogy

a felelősségre kerülő ügyekben orvosiást fogok nyújtani mindazoknak, akiket igazságtalanul ért a megvonás.

Semmiféle mellékszempont a döntésnél vezetni nem fog.

Ezután a Generala-bankjegyek beváltása körül támadt zavart tettük szóvá, mire Simionescu vezérigazgató alábbi felvilágosítást adta:

— Csakis a lebélyezett bankjegyek kerülnek beváltásra. A lebélyezésnek éppen az volt a célja, hogy egyrészt megállapítsa az államnyom, másrészt megakadályozza, hogy Németországból újabb mennyiségekkel halmozódjon el az ország. Tudom, hogy nagy bajt okoz most a lebélyezés sokfélesége. Tudatában vagyunk annak is, hogy a lebélyezés egyáltalában nem történt a kívánalmaknak megfelelőleg, de olyan rendelkezést mégsem tehetünk, hogy a lebélyezett bankjegyeket is elfogadják. Egyes személyeknek — ha kérényüket kellőleg indokolják — a minisztérium meg fogja engedni a lebélyezett bankjegyek beváltását is. A kereskedelmi és iparkamara küldöttsége panaszkolt nálam, hogy

a beváltásnál a személyazonosságát is igazolni kell s egyben adóbizonylatot arról, hogy a beváltó adóhátralékban nincs.

Ezt a rendelkezést sem lehet hatálytalanítani, mert megfelelő eszköz arra, hogy a nagy adóhátralékokat behajtsuk. Ez volt a koronabeváltásnál is a szempont és ez most is.

— Ezzel szemben lehetetlenné tették a Generala-bankjegyek további forgalmát — vetettük közbe.

— Ez igaz. A rendelet szerint azonban csak magánégyének nem kötelesek már a beváltás ideje alatt sem ezeket a bankjegyeket elfogadni. Utalok azonban arra, hogy július 31-ig a Generala-bankjegy törvényes fizetési eszköz, tehát minden közintézmény köteles elfogadni. Értesültem arról, hogy sem a vasut, sem a posta nem fogadja már el, de ma

szigorú utasítást küldöttem, hogy az összes közintézmények, tehát a vasut és posta is, július 31-ig korlátlan mennyiségben tartozik Generala-bankjegyeket elfogadni.

Végül az új vezérigazgató kijelentette, hogy a pénzügyi igazgatás egységesítését ő úgy értelmezi, hogy megtartani mindazt, ami itt jó és áthozni azt, ami a régi királyságban jó és reméli, hogy így működése a megkívánt eredménnyel fog járni.

Ausztria tárgyal Romániával és Magyarországgal

Bécs, jul. 11. (Damian.) Ausztria legközelebb politikai és kereskedelmi tárgyalásokat kezd Romániával és Magyarországgal. A tárgyalásokat az osztrák kormány főként az áru- és személyforgalom megkönnyítése végett indítja meg. Ezeket a tárgyalásokat eredetileg Portorosban kellett volna megkezdeni, de mivel a portorosei konferencia elmarad, Ausztria kénytelen a tárgyalásokat saját kezdeményezésére megkezdeni.

Fugyivásárhelyen nem zárhatnak szombaton a zsidó kereskedők

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A vidéki közigazgatás egyes szervei nehezen élik bele magukat a normális jogállapot körébe. Beleavatkoznak ügyekbe, amelyek hatáskörükön kívül állnak, figyelmen kívül hagyják törvényeket, rendeleteket és öletszerű rendelkezésekkel nyugtalanítják a vidék békés polgárait.

Nagyváradai tudósítónk egészen különös és érthetetlen esetről számol be. Az elmúlt szombaton fölrendelték a fugyivásárhelyi községhezára a falu zsidó kereskedőit és korcsmárosait. A jegyző hivatalos formában tudtukra adta, hogy a járási főszolgabíró rendelete értelmében a zsidó kereskedők és korcsmárosok kötelesek szombaton és a zsidó ünnepeken üzleteiket nyitva tartani és kizárólag a vasárnapi munkaszünetet kötelesek megtartani.

A főszolgabíró rendelete kétségtelenül súlyos megsértése két lényeges állami alaptörvénynek. Nem lehet főszolgabírói rendelettel hatályon kívül helyezni a törvényben biztosított cselekvési és vallás-zabadságot. Nem lehet a fugyivásárhelyi zsidó kereskedőknek megtiltani, ami Nagyrománia minden más zsidó kereskedőjének meg van engedve, azt, hogy vallása szabad gyakorlása céljából a zsidó ünnepeken bezárhassa üzletét.

A fugyivásárhelyi zsidó kereskedők a sérelmes főszolgabírói rendelet ellen panasszal éltek a megye prefektusánál és nem lehet kétséges, hogy a felettes hatóságok meg is szüntetik ezt a rendelkezést. Fölhívjuk azonban az illetékesek figyelmét erre az esetre is. Tartsák jobban szemmel a könnyű elhatározású közigazgatási hivatalnokok munkáját, hogy a jövőben az ehhez hasonló, neveléses rendelkezések ok nélkül ne bántassák meg békés polgárok vallásos érzelmeit.

Forrongás Trencsénteplicen

Hlinka lázította fel a népet — Emberhalál két Husz-kép miatt

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Súlyos kimenetelű zavargás tört ki Trencsénteplicen. Népgyűlést hirdetett vasárnapra a keresztény néppárt. Hlinka páter délután három órakor érkezett meg vonaton, amikor kiszállt, a pályaudvar thirlapelárusító helyén Husz János két képét látta kifüggesztve hevesen tiltakozott a képek ellen.

Mivel tiltakozása nem járt a megfelelő eredménnyel, e kijelentéssel, hogy: gondoskodni fogok a képek eltávolításáról, azonnal a faluba ment, az ottani lelkeszi hivatalba és néhány hívével fellázította a lakosságot és mintegy háromszáz főnyi tömeggel a pályaudvarra ment, ahol az elárúsítói kioszkot a feldühített tömeg le akarta rombolni.

A csendőrök ebben azonban megakadályozták őket és két tüntetőt azonnal letartóztattak. Hlinka az esti zsolnai vonattal elutazott Trencsénteplicről. Másnap délelőtt küldöttség ment a csendőrségre, a letartóztatottak szabadonbocsátása ügyében, azonban kérelmüket elutasították. Mikor az uton a csendőrség két embere az egyik letartóztatottat az ügyességre akarta átszállítani, a csendőröktől mintegy 1000 lépésre a tömeg a csendőröket megtámadta és bár azok még két főnyi megerősítést kaptak és szuronyukat is használták, sikerült nekik a foglyot kiszabadítani.

A csendőrök sortűzet adtak a tömegre, melyből egy ember meghalt és kettő megsérült. A kiszabadított foglyot sikerült újból elfogni és azonnal továbbították a trencsényi ügyességre.

Még aznap további tizenkét letartóztatás történt. A hivatalos eljárás megindult.

— A nyomdatulajdonosok az iparkamarában tartják alakuló gyűlést. Erdély és Bánát nyomdatulajdonosai július 15-én kezdik meg három napra tervezett alakuló gyűlésüket a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara tanácstermében. A gyűlés iránt nagy az érdeklődés.

Amerika módosította a versaillesi szerződést

A brit birodalmi konferencia eredményel — Amerika és az angol-japán szerződés — Briand Felsősziléziáról

— Az Uj Kelet tudósítójától. —

Berlin, jul. 11. A „Daily Chronicle” részletesen beszámol az angol birodalmi konferencia eddigi lefolyásáról. A konferenciával, — mint azt a lap írja, — Lloyd George és a kormány többi tagja meg vannak elégedve. A tanácskozáson a Csendes-Oceán kérdése és a távoli kelet problémái felett tárgyaltak. A konferencia álláspontja az volt, hogy Japán és a brit birodalom között a régi barátságot még jobban ki kell mélyíteni, ennek pedig Kína helyzete megjavításán és Amerikának a szövetségbe való bevonásán keresztül kell megtörténnie. A konferencia részletes vita tárgyává tette

az egész nemzetközi helyzetet.

A kormány politikáját középkeleten, különösen Mezopotámia és Palesztina mandátumáról, — jóváhagyta. A Csendes-Oceán nagyhatalmi konferenciájáról és az angol-japán szerződésről Lloyd George a legközelebbi napokban fog nyilatkozni.

A „Newyork Times” közli, hogy Hughes betervezte Hardingnak azokat a módosításokat, amelyeket a versaillesi szerződésen akar eszközölni. A „Newyork Herald” szerint a versaillesi szerződés Hughes e módosításai következtében

teljesen megváltozik.

A szenátus kétharmada meg fogja szavazni a módosított szerződést. A szerződés első részét a népszövetségről és Németország határáról teljesen elhagyják. A negyedik részről számos feltételt szab. Ezek Franciaországnak Marokkóra vonatkozó és Angliának Egyiptomra vonatkozó fennhatóságáról szólnak.

Anglia tárgyalásai Amerikával a japán-angol szövetségbe való bevonása érdekében eddig pozitív eredménnyel nem jártak. Japán szívesen látná a szövetségnek kibővítését. Amerika azonban egyelőre tartózkodó. Washingtonban elterjedt a híre, hogy az angol-japán szövetség megújítása befejezett tény. Emiatt úgy politikai, mint gazdasági körökben

nagy lehangoltság és nyugtalanság mutatkozik.

A japán trónörökös londoni útja — ezt jótudják Washingtonban, — az angol-japán szerződéssel van összefüggésben. Azt is tudják Amerikában, hogy a trónörökös elégedetlen hagyta el a brit birodalom fővárosát, ahonnan Párisba is ellátogatott. A francia sajtó ebben a látogatásban nemcsak udvariassági aktust lát, politikai jelentőséget is tulajdonít annak. A francia lapok már

francia-japán közeledésről

írnak a mintegy sejtetik, hogy Franciaország szintén hajlandó lenne szorosabb szövetségre lépni Japánnal, márcsak azért is, hogy szövetséges riválisát, Angliát keleti politikájában kiegyensúlyozza.

A brit birodalomban ugylátszik mégis helyre fog állni a béke. Az ir problema megoldásában szinte sorsdöntő lépés, hogy De Valera részanta magát a londoni utra. Lloyd George és De Valera találkoztak és abban állapodtak meg, hogy a tárgyalások lefolytatása alatt mindenesetre megszüntetik az ellenségeskedést Irországban. Erről a határozatról De Valera értesítette ir honfitársait, akik Dublinban harangzugással adták a lakosság tudtára, hogy

a fegyverszünet az angyekek és az irek között létrejött.

A szövetséges hatalmak sietnek ismét helyreállítani a békét Felsősziléziában. Kétséges azonban, hogy az aniant terve, amelyet különösen Franciaország támogat, tényleg rendet és békességet fog-e teremteni. Lengyelországnak sok barátja van Franciaországban, akik minden befolyassal arra törekednek, hogy Felsőszilézia sorsát Lengyelország javára befolyásolják. Ezek a politikusok a minap felkeresték Briand miniszterelnököt, hogy megkérdezzék tőle, mi a szövetségesek szándéka

Felsősziléziával. Briand kijelentette, hogy a szövetségi bizottság jelentését várja, mielőtt megkapja azt, beszámol a kamara előtt a felsősziléziai helyzetről és a szövetségesek szándékairól. Már most is megjegyezhet annyit, hogy

az iparvidéket Lengyelország fogja kapni.

Az angol csapatok megszállották a számkra kijelölt városokat. Beuthenben a francia csapatok viselkedése miatt zavargások törtek ki. Tegnap délelőtt Beuthenbe 1500 főből álló angol osztag érkezett egy őrnagy vezetésével. A tiszti kaszinó épülete előtt nagy néptömeg gyűlt össze, főként nők és gyermekek. Mikor az angolok a kaszinó elé értek, valaki a tömegből eljött kiáltott Angliára. Erre a kaszinó előtt álló francia katonák és tisztek a tüntetőkre rohantak és ütlegelni kezdték. Vad lövöldözés támadt, a katonák több embert agyonlőttek. A tömeg visszafizelt, egy francia tiszet holtan terült el a földön. A vizsgálat alkalmával a letartóztatott németek azt vallották, hogy közülük senkise nem lőtt, mivel a fegyvereket még a délelőtti folyamán beszoigáltatták a kivonuló német önvédelmi szervezeteknek.

Csehszvági lapasztalatok

Válságban a csehszlovák textilipar — Tizennyolcezer vendég van Karlsbadban

— Az Uj Kelet tudósítójától. —

Caciula Miklós, a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara titkára négy heti csehszvági tanulmányút után tegnap visszaérkezett Kolozsvárra és tapasztalatairól a következőket mondta munkatársainknak:

— Elsősorban az ipari és kereskedelmi viszonyokat tanulmányoztam. A helyzet nem valami kitűnő. Az összes ipari termékekben túlprodukcio van, az árakat nem tudják elhelyezni. Ez az oka a szokol kis értékének. A válságot különösen a textilipar érzi, amely egy sikertelen kormányügylet miatt a külföldi, angol és olasz iparral képtelen felvenni a versenyt. A csehszlovák kormány ugyanis régebben, magas áron, nagymennyiségű gyapotot vásárolt meg, amelyet a csehszlovák gyáraknak adott el. Az így előállított cikkek ára ezzel úgy megrágtult, hogy az időközben bekövetkezett áresés folytán szinte eladhatatlanná váltak.

— Sokkal egészségesebb viszonyok közt van a porcellánipar. Rendkívül sok porcellánru készül, amire a világ minden részében könnyű vevőt találni. A kivitel olyan nagymértékű, hogy a kormány kénytelen volt a belföldi szükséglet kielégítésének biztosítására bizonyos exporttilalmakat felállítani.

— Politikai változásokat észlelt-e titkár ur?

— Csehszvágnak azon a részén, ahol németek laknak, újabb erő, szeparációs törekvések nyilvánulnak meg. A Németországhoz való csatlakozás vágyáról lemondtak, ehelyett autonómiát akarnak.

— Milyen az élet a fürdőhelyeken?

— A legjobb fürdő nagyon látogatott. Most van a hochszeton. Karlsbadban július elején tizennyolcezer vendég volt, magyarok, csehek és osztrákok. Az élelmezési viszonyok jók, mindent lehet kapni, de természetesen, drágán. Szobához most nehezen lehet jutni, de néhány hét múlva sokan elutaznak és akkor a lakásszerzés könnyebb lesz. Az időjárás hűvös. Ennek ellenére a hangulat jó, esténként nagy mulatságok vannak, az Imperial és a Pupp szórói, mint régente most is fényesek. Caciula titkár átvette hivatalos ügyeinek intézését és a kereskedők és iparosok érdekében tovább dolgozik.

Szabad az üvelexport Csehszlovákiából. Prágából közlik: A csehszlovák külkereskedelmi hivatal elhatározásából a tábla és közönséges homorúveg most ismetendő kiviteli illetéket július 2-iki hatállyal megszüntették.

PIS PUS

(—) Az üres piacon szomorkodott ma keserűséggel megtelt szívünk. Csak a szívünk telt meg, a kosarunk ellenben nem. Nem volt mivel. Az uborkaszeton ellenére egy darab uborka sem sehol, az egyetlen zöldség, ami a piacon látható volt: az ármaximálás. Az ár-megállapító bizottság gondot vett ránk és igen helyesen, nem hiszi el, hogy ki-dobjuk hiába a pénzünket. Gyöngéd gondoskodás, valóban megindító. De csak-az emberek indítja meg a piac felé, az árakat nem. Azok nem mennek ilyenkor a piacra. Amiből nem következik, hogy nem helyeseljük az uszorás kofák megrendszá-bályozását. Helyeseljük, amiből viszont nem következik egyáltalában az, hogy az árak eltűnését is helyeseljük. Ár-megállapítóból alakuljon át gyorsan ár-megállapítóra, mert mit ér a maximáláson meg-szórolt pénz, ha éhenhalásunkon kárörvendő örökösöknek kell hátrahagynunk.

*

○ Ki hitte volna, hogy ez a következetes Friedrich ennyire következetlen. Mert ő nem volt forradalmár soha, ha volt is, nem számít, tövédes, sőt amikor volt, akkor se volt, a forradalomban mindig ellenforradalmár lett, ez a született ellenforradalmár. És azután is ellenforradalmár volt, még akkor is, amikor maga csinálta a maga forradalmát, de még inkább később, amikor Horthy csinálta az ő forradalmát. Radikális forradalomban, kommunista forradalomban, fehér forradalomban, minden forradalomban ellenforradalmár, mert ő legalább annyira ellenforradalmár, mint amennyire ellentengernagy az ő dacos, haragos ellenfele, Horthy. Friedrich mindennek ellene van, mindent tagad, eltagad, főleg ha forradalmi szerepéről van szó. És ha tagadni kell és ellentételni, ellentartolni, az ördöggel is barátságot köt. Az ördögök pedig nem azok a diszszidóros és darutollas vitézek, e rendszárló daliák, hanem védtelen, agyonnyargatott, megkínzott munkások és megriadt, tanácsatlan, elhagyott zsidók, akiket könnyelven egyszerűen kommunistáknak neveznek Magyarországon. Nem ezekkel a halálrahaszolt emberekkel barátkozik Friedrich, akiket gyötrelmes kínokba ő kergetett, ő hasznot, hanem náluknál sokkal vörösebb bolsevikokkal. Nem Leninekkel, akik kezdenek erélyteleneen lenni Friedrich szemében, hanem a harcias és imponáló erejű Kemal pasával aki a legfrissebb kommunista és a legifjabb szovjet-birodalom vezére. Mindössze annyi történt, hogy Friedrich István fehér terrorista egy legutóbbi népgyűlésen táviratilag fűzőzölte a messze keleten élő vörös terrorizát: Kemal pasát. Ime így lesz a fehér Friedrichből a vörös Kemal barátja, ha ellenzérsől, ellenzegülésre kerül a sor: Friedrich pedig egyebet se tud, csak ellene lenni. Mindennek.

*

○ Ahsad Haam, a nagy héber gondolkodó jegyzi meg keserű gunnyal valamelyik vitairatában, hogy ellenfelének ajkáról is saját igéi osengenek feléje. Valahogy így éreztük magunkat mi is, amikor ma egy kolozsvári magyar lap vezetőikének élén ezt a mondatot olvastuk: „Az asszimiláció hipokrizis”. Jorga professzornak az Uj Keletben közölt nyilatkozatából idézi lapársunk ezt a mondatot és elfelejtette hozzátenni, hogy épen a zsidók asszimilálódásáról volt szó, mikor Jorga ezt mondta: Magyar lapársunk tapsol, helyesell Jorgának és lelkesen vallja vele, hogy „egy egész nép asszimilálódásának ma már nincs meg a történeti lehetősége”. Ez eddig rendben is volna, a bibi csak ott van, hogy magyar, sőt sovinszta lapársunk eddig épen az ellentézőjét hirdette és szörnyen haragudott ránk, mikor még Jorga professzort megelőzve iruk és hirdettük, hogy az asszimiláció lehetetlenség, az asszimiláció hipokrizis. De még ez sem a legnagyobb baj. A legnagyobb baj az, hogy ezek után kételkednünk kell benne, vajjon igaza van-e Jorgának. Mert azt tudni kell, hogy magyar, sőt sovinszta lapársunkat jórészen asszimiláns zsidók szerkesztik és írják. És most ők mondják, hogy az asszimiláció nem lehetséges? Akkor ezek szerint ők sem lehetnek magyarok, csak egyszerű zsidók. De ha zsidók, akkor hogyan lehetnek magyarok, sőt sovinszta? Eszünkbe jut az iskolában hallott álokoskodás, mikor egy török azt mondja, hogy minden török hazudik. De ha minden török hazudik, akkor ő sem mondott igazat, tehát nem hazudik minden török. Lehet, hogy magyar lapársunk asszimiláns munkatársai is azért írták az egészet, hogy valamikor egy ilyen okoskodással behibonyítsák, hogy ők nem is voltak asszimilánsok.

A szenátus is megszavazta az agrárreformot

Nyári szünet előtt a parlament — Az erdélyi tanítók fizetésrendezése

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A szenátus tegnapi ülésében kétharmadnál nagyobb többséggel megszavazta az agrárreformot, amely most szentesítésre került.

A kamara július 20-án kezdődő nyári szünet előtt gyors egymánutánban és nagy részvétlenség mellett tárgyalja le a napirenden lévő javaslatokat. Az agrárreform körül keletkezett viharoknak nyoma sincs már, a politikában is beáll rövidesen a nyári szélcsend. A mai ülés tárgysorozatából kiemelendő az erdélyi tanítók fizetésrendezéséről szóló javaslat vitája. Tudósításunk az alábbi:

As agrárjavaslat a szenátusban

A szenátus tagjai ma a szekciókban tárgyalták az agrárreform azon pontjait, amelyek a kamara módosításokat fogadott el. Ezután megnyitották az ülést. Az előadó beszéde után Bujor az ellenzék nevében kifejté, hogy eivi álláspontjukat fentartják és a javaslat ellen szavaznak. Constantinescu liberális kijelenti, hogy az árra vonatkozó fentartással megszavazza a javaslatot, mert minden óra fontos a parasztságnak.

Erre a szenátus megszavazza szakaszonként a módosításokat és azután névszerűen szavazásban az egész agrárreformjavaslatot 116 szavazattal 17 ellen.

Coanda tábornok szenátuselnök kihirdetve a szavazás eredményét, megállapítja a kétharmad többséget, minél fogva a törvény az alkotmánytörvények közé kerül.

Miron Christea metropolitaprimás emlékedett hangú beszédében üdvözli a szenátust, amely a dolgozók kezébe juttatta a földet. Mint a nép első papja, köszönetet mond mindazoknak, akik a törvényt megszavazták. De azt hiszi, hogy azok is, akik nem szavazták meg, azok is a parasztság érdekeit tartják szem előtt. Szavait a parasztságra mondott áldással fejezi be. (Hosszantartó lelkes taps.)

Averescu tábornok szintén megköszöni a szenátusnak a reform megszavazását és élteti a királyt, akinek elhatározása oly döntő volt ennél a kérdésnél.

A kamara ülése

A kamara mai ülésének napirendjén az építkezések előmozdításáról szóló törvényjavaslat szerepelt. Vita nélkül elfogadták a javaslat 1—21 szakaszait.

Ezután megszaktották a javaslat vitáját és az erdélyi tanítók fizetésrendezésére vonatkozó javaslatot tárgyalták. Secara előadó kéri a javaslat megszavazását, illetve a közoktatásiügyi miniszter részére 13 millió hitel megadását, hogy az erdélyi tanárok és tanítók fizetését kiegészítsék, mert sokkal alacsonyabb fizetésük van a régi királyságbelieknél.

Goga nyilatkozata

Maniu kifogásolta, hogy egyes felekezetek tanítóit nem kapnak államsegélyt.

Goga Oktávián kultuszminiszter azt válaszolta, hogy a felekezetek mindaddig nem kaptak államsegélyt, míg a törvényes kapcsolat közöttük és az állam között léte nem jött, vagyis míg az esküt le nem tették. Ezután természetesen részesülnek államsegélyben.

Krewzer kifogásolja, hogy a törvényjavaslat különbséget tesz román és nem román tanítók között. Kívánja, hogy mindkettőt egyenlően fizessék.

Goga: Arra az időre, míg a felekezetek nem tették le az esküt, nem fizethették tanítóikat, nem fizethetünk olyanokat, akik nem ismernek el bennünket.

Maniu: A püspökök tanusították államellenes magatartást, ezért a tanítóknak kell szenvedniük.

A kamara a törvényjavaslatot elfogadta.

A címek eltörlése

Az éjjeli ülésen Jechea kérdezi a közmunkaügyi minisztert, van-e elegendő eszköze az elpusztított vidékek helyreállítására. Petro-

vics miniszter azt válaszolja, hogy rendelkezik a szükséges alapokkal és reméli, hogy ez év végéig sikerül megfelelő eredményt elérnie.

Teodorescu Hannibal törvényjavaslatot nyújt be, amely megtiltja a különböző nemesi és egyéb címek viselését, így a Marghiloman-féle 1918-as parlament tagjainak a volt képviselő címzést is.

Ezután megszavazzák az egészségügyi szolgálat reorganizációjáról szóló javaslatot, továbbá a külügyminisztérium szolgálatának átszervezésére vonatkozó törvényjavaslatot, végül a nemzetközi bíróság statutumaihoz hozzájárulárol szóló ratifikálási javaslatot.

Tárgyalják a román-Jugoszláv katonai konvenciót

A konvenció részletei — A román orosz tárgyalások

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Belgrád, július 11. Take Jonescu román külügyminiszter legutóbbi belgrádi látogatásával Románia belépett abba a szövetségbe, amelynek addig Jugoszlávia és Csehszlovákia volt a tagja. Románia részvételével a kisantant szövetsége teljesen kiépült. Az általános jellegű szövetségi szerződést megkötötték, aláírták, azt azonban ki kell egészíteni külön gazdasági és katonai szerződéssel. A román-jugoszláv katonai konvenció megkötésére vonatkozó tárgyalásokat a jövő hónapban kezdik meg Belgrádban. E defenzív jellegű szövetség a következő öt pontot fogja tartalmazni:

1. A szövetség vonatkozik arra az esetre, ha bármelyik szerződő fél Magyarország vagy Bulgária megtámadja.
2. A szövetséget szükség esetén offenzív szövetséggé is átalakíthatják.
3. A szerződő felek egyike sem köthet a másik nélkül másik állammal szövetséget.
4. A két állam külpolitikai viszonyát szabályozza bizonyos esetekre vonatkozólag.
5. A szerződés időtartamát állapítja meg, mely szerint a konvenció 2 évig érvényes és amennyiben a megjelölt 6 hónapon belül fel nem mondják, újabb 2 észendőre önmagától meghosszabbítottnak tekintendő.

A belgrádi kormány megtiltotta a horvát parasztpártinak, hogy a cseh parasztpárt Prágában tartandó kongresszusán résztvegyen.

Setambulinszki bolgár miniszterelnök fogadta a „Témp” szófiai munkatársát, akinek kijelentette, hogy a Balkánon a tényleges békeállapot csak akkor fog létrejönni, ha a lakosság szavazással szabadon dönthet hovatartozása felett.

A román és orosz delegátusok tárgyalásai a Dnyeszteren tovább folynak. A román delegáció a következő két pontot terjesztette elő: 1. Hajózási szabadságot kívánnak egy a román, mint a románokkal szövetségbenálló államok számára. 2. Hajózási szabadság egy a személy, mint az áruforgalom lebonyolítására. Az orosz delegáció kijelentette, hogy a válaszadására nincs felhatalmazása, így erre vonatkozólag kormányától kell felhatalmazást kérnie.

Nyugatmagyarország ügye

Bécs, jul. 11. (Damian.) Gróf Czernin a parlament tegnapi ülésén a nyugatmagyarországi kérdés megoldásával foglalkozott. Schober dr. kancellár kijelentette, hogy Nyugatmagyarország ügye új fázisba lépett, amennyiben a nagykövetek konferenciája hivatalosan értesítette az osztrák kormányt, hogy a határmegállapító bizottság legközelebb összeül. Az osztrák kormány a válaszjegyzéket ma küldte el és megnevezte a határmegállapító bizottságba kiküldendő delegátusait is. Valószínű, hogy most már az ügyet minden surlódás nélkül el lehet intézni. Ausztriát különben is sok százados kapcsolat fűzi Magyarországhoz és ezt a kapcsolatot továbbra is fenn akarja tartani.

Zsidók! gondoskodjatok a Kaddistokról! Adakozzatok a Tarbutra!

HIREK

Az UJ KELET telefonjai:

Szerkesztőség: 877
Kiadóhivatal: 844
Zs. N. Sz. 558

A tévedések vigjátéka

Aj, csak példákkal ne akarta volna dr. Sebestyén Miklós az ő marostordai confiteorját alátámasztani. Olyan szépen indult, olyan pathetikusán, — mire valék voltak hát azok a példázatok Heinével és Disraelivel? Én nagyon szeretem a pathosot, még akkor is, ha csak betanult. De mikor dr. Sebestyén confiteorjának Disraeli—Heine passzusához értem, úgy éreztem magam, mintha valami kis vidéki színházban volnék, Shakespeare előadásán és a színész hirtelen beléssül, belégabalyodik a Hamlet nagy monológjába, elfelejti a szöveget, — hát mit lehet ilyenkor csinálni, — nagyszerű ripacsnyugalommal megtoldja Shakespearet és olyan monológot véd ki, hogy Hamlet költője csak úgy pörög a szíjában. Honnan tudnak a szegény vidéki hallgatók, hogy mit mondott valóban Hamlet. Sokkal kényelmesebb úgy, hogy egyszerűen elhiszik a színésznek. De magára vessen a színész, ha a hallgatóságba véletlenül olyan színházlátogató is keveredik, aki ösméri Hamlet monológját és kikacagja, kifütyüli a színész pathetikus ripacszkodását. Igen bizony, vagyunk néhányan, akik ösmérjük Hamletet és ösmérjük Heinét és ösmérjük Disraelit is. Kár, hogy dr. Sebestyén nem számolt ezzel, a marostordai színpadon.

Vagy talán igazán, őszintén gondolja Sebestyén, hogy Disraeli angol volt és Heine német? Lehet. De akkor nagyon-nagyon kevésbé ösmérheti Heine iratait, legútkosabb vallomásait és nagyon-nagyon kevésbé ösméri Disraelit is. Mit gondol dr. Sebestyén, a német nemzetéhez tartozónak vallotta és tudta e magát az a Heine, aki a Belsazart, a Donna Klárát, Der Rabbi von Bacherach-ot, a Schnablenwoopskyt, az Atta-Trollt, a Hebraeische Melodient, az Almansort, ezt a keserűvad, zsidó nacionalista drámát megírta és aki egyetlen regénye elé olyan előszót írt, melynek csak utolsó négy sorát idézem, azt is eredetiben, hogy valamiképpen rámm ne foghassák a csalást:

„Und alle die Tränen fließen
Nach Süden, im stillen Verein,
Sie fließen und ergießen
Sich all' in den Jordan hinein.

Ajaj, mintha csak valami cionista költő írta volna, ugye dr. Sebestyén? Hát ha még azt is tudná, hogy Heine tényleg egy németországi cionista-irányú egyesületnek volt egyik megalapítója és vezetője, annak az egyesületnek, mely a híres Mordechaj Noachot, aki Amerikában akart zsidó államot alapítani, disztágyául választotta. Hát ha még ösmerné dr. Sebestyén, Heine leveleit! Hamarjában és találmokra csak egyikből idézek. A sógorának 1823. februárjában többek között ezt írja: „Én nem akarok a német demagógok közt tartozni, mégpedig kizárólag abból a véletlen és csekélyke okból, mert ezek gyűlölműk esetén néhányszer zsidónak nyakát vágnak keresztül és bizonyára épen a legjobbakét”. Lám-lám, hát Heinének jobban fájt néhányszer zsidó nyak, mint a német nemzeti eszme győzelme! De hisz ez valóssággal cionista beszéd! Erről dr. Sebestyén nem is tudott. Nagy kár. Nem merem ajánlani neki, hogy most utólag tanulmányozza át Heine iratait — mert hát tíz vaskos kötet kissé sok volna. De valamilyen Heine compendiumot, vagy biográfiát mégis csak elővehetne. Legjobb-nak ajánlanám a Georg J. Plotke, Heinei életrajzát: rövid és a legújabb. (Dresden, 1913. Verlag Carl Reissner.) Többek között (23. old.) ezt írja: „Im Grunde huldigten die Männer (Heine, Gans, Zuns etc.) Ideen die wir heute als zionistisch bezeichnen würden.”

No és hát Disraeli! Ugyanaz a Disraeli, aki politikai beszédeiben és költői műveiben nem fáradt el állandóan és büszkén hangoztatni, hogy ő zsidó nemzetiségű. Igen, így: zsi!

ereiben a mi szent vérünk csörgedez, aki föl-lekesülve nemzetünk történetén, hárfájára veszi Alroy csodálatos pályafutását... Bizony így: „nemzetünk történetén!” És erről dr. Sebestyén igazán nem tudott semmit? De ha igazán nem, hát akkor, az isten szent szerelmére, miért hi-valkozott rájuk, miért állította oda példának öket? Vagy csakugyan azokhoz a színészekhez tartozik dr. Sebestyén, akik arra számítanak, hogy a hallgatók úgy sem ösmerik Hamletet? Nem!

Én megmondom, miért fűzte dr. Sebestyén az ő confiteorját ennek a két nagy nemzeti szidónak nevéhez. Egyszerűen tévedett. Tudniillik nemzetiségű! Vagy igazán nem ösmeri dr. Sebestyén Disraeli „David Alroy” című regényét? Kár. Ezt saját magáról írta Disraeli és igazán nagyon szép. Erdemes elolvasni. Egyik helyen a következő szavakat adja David Alroy szájába, akiben saját magát írta meg: „De Izrael, de Izrael! Ha nem érezném, hogy valamikor méltóbb vezére támad majd az én hazámnak, Zsidóországnak, — a szívemnek kellene megszabadni. Mert én elárultam a hazámat!” És aztán később így aposztrofálja saját magát: „Támadni fog messi jövöben egy költő, akinek Heine, tényleg német költő volt, vagy mondjuk precízebben: német nyelven író költő volt. És Disraeli tényleg egyik legnagyobb angol politikus volt, vagy precízebben: az angol politikával foglalkozók egyik legnagyobbja. De Heine is, Disraeli is, sohase szüntek meg büszkén hangoztatni, hogy ők a zsidó nemzet fia. És mert igazi nagyságok voltak, vele tudtak érezni más népekkel is: Heine a némettel, Disraeli az angolal. Csak úgy amint mi, zsidó nemzet mostani fia, becsületes polgárai vagyunk és akarunk lenni annak az államnak, amelyben élünk. Mert az igazi nagyság, nem a magam fajomnak és nemzetemnek megtagadásában, hanem a magam nemzetem mellett a másokkal „is” veledzésben nyilatkozik meg. Igen, dr. Sebestyén Miklós, itt volt az ön sarkalatos nagy tévedése.

g. j.

— **Ajándék a királynénak.** Bukarestből jelentik: Pocol Alex szenátor a királynénak az erdélyi aranybányákból koronázási pallos céljára aranyat ajánlott fel. A királyné, ma megköszönte az ajándékot és kijelentette, hogy Erdély népétől örömmel fogadja az ajándékot. Averscu tábornok a kormány nevében mondott köszönetet a szenátornak.

— **Stuart Samuel visszatért Palesztinából.** Londontól jelentik: Sir Stuart Samuel e hó 6-án érkezett vissza Palesztinából és úgy nyilatkozott az angol sajtónak, hogy a palesztinai viszonyok rendeződnek és a kilátások kedvezők. Palesztinából való elutazása előtt a Mizrahi párt bucsubankettet adott a tisztelőre. Ezen a banketten megígérte, hogy minden befolyását latbaveti és meggyőzi a világot arról, hogy a zsidó nemzeti otthonnak élet és vagyonbiztonság nélkül nincs értéke. Erősen bizik abban, hogy Anglia nem fogja megfírní, hogy a zsidóság ki legyen szolgáltatva a csöcseléknek.

— **A zsidók tömeges menekülése Kisásziából.** Konstantinápolyból jelentik: Izmidből kétszázötven szefard zsidó menekült ide, akik a kemalisták és görögök elől menekültek. A szerencsétlenek, akik nagyrészt a vagyonosabb osztályból kerültek ki, a legnagyobb nyomorban élnek és egyelőre a Joint jótékonyaságából tartják fenn magukat.

— **Naponta két tehervonat jön Óromániából Erdélybe.** A kolozsvári vasgongviutaló bizottság felkérésére a bukaresti vasuti vezérigazgatóság mindennap két tehervonatot indít Erdélybe, amelyek itt azonnal rakodnak és mennek vissza Óromániába. A belföldi teheráruforgalom ezzel lényegesen javult.

— **A lakók követelése.** Kismenoból jelentik: A lakók kongresszusa végetért. Egy három pontból álló határozati javaslatot fogadtak el a kormányhoz való juttatás céljából. 1. A jelenlegi szerződések egy évre való további meghosszabbítását, 2. béremelések lehetőségének kizárását és 3. a lakásokkal való spekuláció ellen kérnek óvintézkedést.

— **Kiegészítik a tisztviselők fizetését.** Bukarestből jelentik: A költségvetési bizottság tegnapi ülésén a kormány által a tisztviselői fizetések kiegészítésére megszavazott 850 milliót az egyes tárcák között a következő arányban osztotta fel: 115 milliót kap a közoktatásügyi, 60 milliót a hadügyi, 25-öt a belügyi, 20-at a közmunkaügyi, 8-at a földmívelésügyi, 5-öt a külügyi, 10-et a kultusz, 4-et a munkaügyi, 30-at az igazságügyi és 7-et a kereskedelmi és iparminisztérium kap. Ezeket az összegeket kizárólag a tisztviselők fizetésének kiegészítésére szabad fordítani.

— **Megkezdődött az aradi vasuti tárgyalás.** Tegnap kezdődött meg Aradon a végleges magyar-román vasutügyi tárgyalások. A kiküldöttek első sorban aziránt akarnak meg egyezni, hogy a teherszállítás, átmenő vonatokkal közvetlenül bonyolódjék le Magyarország és Románia között. Ilyen konvenciót létesített nemrégben Csehszlovákia Romániával és jótékony hatása a gazdasági életre már érezhető is. Az aradi tárgyalások több napig fognak tartani.

— **A zsidó légiók Palesztinában.** Londontól jelentik: A palesztinai zsidó légió egykori parancsnoka, Patterson ezredes ülésre hívta össze a Palesztinában szolgáló zsidó legionáriusokat. A gyűlésen Jabotinski elnököt. Hozsú beszédet tartott, amelyben kifejtette a leszerelt zsidó legionáriusok egyesületbe való tömörülésének szükségességét. Hasonló szellemben beszéltek még Scotte ezredes, Caro kapitány és Patterson. A szervezettel még a gyűlésen megalkotották és átiratot intéztek a brit kormányhoz, hogy a zsidó légiót kebeleztesse be Palesztinában állomásozó hadseregbe. A végrehajtás céljából ideiglenes bizottságot választottak.

— **Ujra összehívják Kolozsvár lakóit.** Többbizben kísérlet történt Kolozsvár város lakosságának pontos összeírására, de sikertelenül, mert az összeírás technikai munkáját nem külön hivatal intézte. Az új összeírásra vonatkozó rendelet most önálló hivatalt állít fel, amely ellenőrzi és nyilvántartja az összeírás eredményeit. Az összeírás július 15-én kezdődik. Jelentkeznie kell minden lakosnak, nem és nemzetiségi különbség nélkül. Jelentkeznek azok az idegen állampolgárok is, akik tartózkodási engedély alapján laknak itt. Az új rendelet tisztázza az „idegen” fogalmát is, amennyiben két kategóriát állapít meg. Az egyik a román állampolgár, másik az idegenek kategóriája. Román állampolgár alatt érti mind azokat, akiknek Románia területén állandó tartózkodási jogosultságuk van, míg az idegenek fogalma alá kizárólag a külföldi állampolgárokat sorozza. Külföldi állampolgároknak tekintik azokat, akik utlevél alapján, vagy pedig utlevéllel szerzett bizonyos időre szóló tartózkodási engedéllyel tartózkodnak Románia területén. A jelentkezések pontos idejéről, sorrendjéről és részletes módozatairól a napokban megjelenő falragaszok fogják tájékoztatni a közönséget.

— **Palesztina mezőgazdasági munkásainak kívánsága.** Jeruzsálemből jelentik: A zsidó mezőgazdasági munkások szervezete az elmúlt napokban gyűlést tartott, amelyen elhatározta, hogy a Prágában összeülő nagy cionista végrehajtó bizottsághoz a következő kívánságokat fogja intézni: 1. Új zsidó letelepedési munkaalkalom, minthogy ennek halogatása egy teljes év elvesztésével jár. 2. Az elbocsátott zsidó legionáriusok számára gyarmatosítási lehetőségeket teremteni valamelyik kincstári birtokon. 3. A városok közelében haladéktalanul felállítandók tehenészetek és konyhakertészetek.

— **Antwerpen zsidósága az ukrán árvákért.** Antwerpenből jelentik: A zsidó világszerte konferencia alkalmából itt tartózkodó Anita Müller és H. Jetroikin egy gyűlésen rámutattak az ukrán pogromárvák szánalmas helyzetére. A gyűlés után nyomban jelentkezett ötven család, amelyek hajlandóknak nyilatkoztak pogromárvák felnevelésére. Egy női bizottság vállalta az akció lebonyolítását. A gyűlés után a zsidó árvaszervező alap javára tízezer frank gyűlt össze.

— **Repülőgép állomás a postaépület tetején.** A világ legmodernebb postaépületét építik most Chicagóban. Ennek az épületnek az lesz a legnagyobb nevezetessége, hogy teteje alkalmas lesz repülőgépek le- és felszállására. Az épület egyéb berendezése a legmodernebb és ellátják minden elképzelhető technikai eszközzel. Az épület alatt miniatűr villamosvasutak vezetnek a chicagói földalatti vasutak végállomásaihoz. Az épület egyes ügyosztályai között állandóan mozgó szij szállítja a csomagokat és egyéb küldeményeket.

— **Rendőrségi hírek.** Benke Mihály Pap-utca 62. számú lakos meg nem állapított értékű lopásról tett feljelentést a rendőrségen. — Vule Valér str. Sapun 5. számú lakostól kétszáz lelt loptak el. — Radics Andor Fűtőháztelepi lakos nyolcezer leles butorrongálás miatt emelt panaszt. — Barabási Ferenc uzini lakos ötszáz leles lopást jelentett be. Fazekas József Calca Victoriei 92. számú lakostól kétszáz lelt loptak el.

* Igazi mestermű, ahogyan Czinknél ruhát tes tenek és tisztítanak. Gyár: Kolozsvár, Dézsma-u. 7 (1205)

Litografia SZIDON Lugos vezérképviselőt Erdély részére Szilágyi Ferenc, Cluj, Piata Unirii 24. Telefon 608.

* **Értesítés.** A Soc. An. Romana pentru Industria Oxigenului Acetilenei si Altor Gaze (Román Oxigén, Acetilén és egyéb Gázipar R. T.), mely közismert cégnek székhelye Bukarest, Str. Magurele 98., legközelebb fiókot nyit Kolozsvárt és állandóan raktáron fog tartani gázokat, autogénhegesztő készülékeket a hegesztéshez szükséges különleges cikkeket, tartalek alkatrészeket stb.

* **Karlsbadi porcellánáru, Blindskopf préselt üvegáru és cseh táblauveg** érkezett nagy mennyiségben Fischer üvegüzletben Cluj, Piata Unirii 18.

KOZGAZDASAG

— **A nemzetközi börpiac.** Bécsből jelentik: A börzák az utóbbi napokban lényeges emelkedést mutatnak, a kereslet mégis élénk. A nyersbörzák is szilárdak, de a kereslet minimális. Németországban a marhabőr 85, a könnyű árú 50 és a borjubőr 25 százalékos emelkedést ért el. Ugyancsak emelkedtek a lóbörzák is. Az áremelkedés, amely Franciaországban is érezhető, az egész nyugati börpiacra kihat. Bécsben a következő árak jegyezhetők fel: Talpbőr (garnitúra) 475 k., (Croupon Ia) 680 k. kgonként. Felsőbőr (fekete box-calf Ia) 190 k., (téphabőr, barna Ia) 180 k., (marhabox Ia) 165 k., (fekete chevreaux Ia belföldi) 180 k., (külföldi) 23 márká, (színes külföldi chevreaux) Ia 36 márká, II. 32 márká, (fekete chevretto Ia belföldi) 86 k., külföldi 13 márká angolkvadrátonként. Németországban a nyersbörzák állandóan emelkednek. Fekete marha boxbőr kvadrátja 10—21¹/₂ márká, színes árú 23¹/₂—28¹/₂ között változik.

— **A százkoronás magyar bankjegyek becsérelése.** A magyar pénzügyminiszter elrendelte a magyar bélyegzésű százkoronás és kisebb címletű becsérelését. A becsérelést a magyar jegyintézet működésének felfutásáig az osztrák-magyar bank fiókjai, ahol pedig nincs ilyen fiókintézet, ott az állampénztárak végzik. A külföldön lévő bankjegyek ügyében az osztrák-magyar bank intézkedik majd. Július 11—31-ig a becsérelés levonás nélkül történik.

— **A csehszlovák-román áruforgalmat Magyarországon át bonyolítják le.** Bukarestből jelentik, hogy a csehszlovák és román gazdasági bizottságok megállapodásra jutottak a két ország áruforgalmára vonatkozólag. Ezerint az áruforgalmat Magyarországon át fogják lebonyolítani, amire a magyar kormánnyal is megállapodtak már.

Valutapiac:

Bukarest, jul. 11. Márka 97¹/₂—98, leva 68—70, font sterling 245—250, francia frank 590—585—, svájci frank 1110—1120, lira 875—820, drachma —, dollár 66¹/₂—66³/₄, arany 205—210, ezüst —, oszt. kor 10¹/₂—10³/₄, magyar korona 28¹/₂—29, szokol 96—98, lengyel márká 4²/₅—4³/₁₀, dinár 185—187. Bécs, jul. 11. Lei 107¹/₂, dollár 750—, belga frank —, francia frank 5903, svájci frank 124³/₄, holland forint 243—, dán korona 128³/₄, jugoszláv korona

1922—, norvég korona —, svéd korona 162—, szokol 997—, leva 595, lira 3430—, márka 987—, lengyel márka 89 1/2, font sterling 2760, rubel —, magyar korona 272 1/2.

Berlin, jul. 11. Amsterdam 2497 1/2, Brüsszel —, Kristiania 1066 40, Kopenhága 1267 20, Stockholm 1628 30, Helsingfors —, Róma 357 60, London 294 45, Newyork 7829 1/2, Paris 608 35, Zürich 1297 70, Madrid —, Bécs 1088—, Prága 101 65, Budapest 2802, Bukarest —.

Zürich, jul. 11. Bukarest 830—, Berlin 777 1/2, Amsterdam —, Newyork 601—, London 2204—, Paris 4700—, Milano —, Brüsszel —, Kopenhága 90—, Stockholm 129 1/2, Krisztiania 84—, Madrid —, Prága 790—, Budapest 220—, Zágráb 800—, Buenosayres —, Var. 33—, Bécs 90—, osztr. le. kor. —.

Budapest, jul. 11. Lei 390—400, font ster. —, leva —, dollár 265—275, francia frank 2150—2170, márka 355—365, lira 1285—1305, osztr. kor. 36 1/4—37 1/4, rubel 46 1/2—47 1/2, svájci frank —, szokol 360—370, dinár 695—705, lengyel márka 16—17.

Paris, jul. 11. A lei ma 18 75 centimes.

SZÍNHÁZ

Magyar Színház heti műsora:

Szerda: Gróf Rinaldó. Operette-re priz. Kabdebó Duoi vendégjátékával.

Csütörtök: Faust. I. II. és III. felvonása. Folescu Györgynek a bukaresti opera tagjának vendégjátékával. Utána: A szentpétervári cári opera három tagjának — Smirnova primaballerinának Romanov és Obanov balettáncosoknak fellépése. Premiere helyekkel. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.

Péntek: Tatárjárás. Utolsó színházi előadás a szünet előtt. Sümegi Ödön bucsufellépése. V. Hegyi Lili vendégjátékával. Rendes helyárakkal.

Szombat: A vörös plakát. Mozgófénykép előadás. Szenzációs amerikai dráma. Kezdet 6 órakor, 7 órakor és 9 órakor. Igen olcsó helyárakkal. 7, 8, 3, 2 lei.

Vasárnap délelőtt: 10 órakor gyermekelőadás. Válogatott ismeretterjesztő látványos és humoros filmműsorral. Gyermeknek mesél dr. Csillag István. Rendkívül olcsó helyárakkal. Vasárnap délután: A vörös plakát. Kezdet 3, fél 5, 6, fél 8 és 9 órakor.

Hétfo: Xa-Xa, vagy: Az elrabolt hercegisasszony. Első rész. 6 felvonás. Kezdet 5, 7 és 9 órakor.

Orosz ballet a Színházban. Már csak két előadás lesz a magyar színházban. Azután következik a nyári szünet. Kétségtelen, hogy az idei évad egyik legnagyobb szenzációja lesz a csütörtöki est. A „Faust”-opera három felvonása fog színpadunkra lépni, Mephistó szerepében a híres Folescuval, a bukaresti opera nagy szerzőjével. Utána pedig a szentpétervári cári ballet három legnagyobb művésze: Smirnova prima ballerina a Romanov és Obanov első táncosok fogják csodálatos produkciójukat bemutatni klasszikus műsor keretében. Smirnovát a világ legjobb balettáncosnőjének ismerték el az összes európai fővárosok és legutóbb a trónörökös esküvője alkalmával a bukaresti operában a királyi pár előtt tartott díszelőadásán lépett fel. A csütörtöki előadás jegyei premierre-helyárakkal válthatók meg.

A színház iroda hírel: Színház-mozgásban megnyitó műsor. A bukaresti Apolló-cég szenzációs bűnügyi története a „Vörös plakát”, mely a fővárosban heteken át zufoolt házakat voazott. E nagyszabású filmek a Pathé-gyár londoni telepházának fölvétele, a londoni rendőr és detektiv-testület személyesrini k-zremüködésével készült. — Vasárnap délelőtt, rendkívül lezállított helyárak mellett „Gyermekelőadás”, változatos, tanulmányos, látványos és vigjáték műsorral. Hétfőn, kedden indul el diadalmi útjára a világ leomonumentálisabb mérettű, képrázatos kiállítású, teljesen újszerű meséjű, állatfilmje: „Xa-Xa”, az elrabolt hercegisasszony, az amerikai Sellig-gyár halatlan sikert aratótt műve. Helyárak: Páhojyülés, III. r. támlásszék és alsó erkély I. sor jegyadókkal együtt 7 lei, II. r. támlásszék és alsó erkély II—V. sor. 6 lei. I. r. támlásszék és felső erkély 5 lei. Zsólye IV—V. sor 4 lei. Zsólye I—III. sor 2 lei. A helyek számozottak.

A mozgó műsora: Egyetem-mozgó: szerda, csütörtök Anaverus, a bolygó zsidó, második és befejező része: „Bűn, amelyre nincs bocsánat”. — Uránia-mozgó: szerdán még a látványos „Indiai bosszu”, a bukaresti Apolló-cég szenzációs újdonsága fut. Csütörtökön, pénteken Corvin szimű, megkapó, bájos szerelmi történet, „Mária nővér”.

Perzsa szőnyegek alkonya

Csermák Mtyás kereskedőnél Sighetul-Marmatiel (máramarossziget) régi román motiumu szőnyegek rendelhetők

SPORT

A Haggibbor tisztújító közgyűlése. A Haggibbor sportegyesület legutóbbi választmányi ülésén az addigi vezetőség lemondott. Ennek következtében 17-én, vasárnap délelőtt 10 órakor a Haggibbor rendkívüli tisztújító közgyűlést tart a városháza nagytermében. A közgyűlés tárgysorozata a következő: Elnöki megnyitó, jelentések, az új vezetőség megválasztása. A vezetőség ezután hívja fel az egyesület összes tagjait, hogy a közgyűlésen minél számosabban jelenjenek meg.

Haggibbor—CFR (KTC) 5:0 (2:0). A Sugár, Csillag néköl erősen tartalékoltt Haggibbor megérdemelt fair győzelmet aratott a Deák Fifivel és Végh Kamival megerősített KTC fölött. Klein a Haggibbor kis kapusa kitűnően védett, Winkle kitűnő bíró volt.

Nagyvárad UTK—NAC 1:0 (1:0) A gól az első félidő negyedik percében esett.

A Hakoah a bécsi bajnokságban. Az elmúlt hét végén fejezték be az 1920—21. évi osztrák bajnoki mérkőzéseket. A bajnokság végleges eredményeképpen az első hét csapat a következő sorrendben helyezkedett el: Rapid (40), Amatör (34), Rudolphstügel (26), Hakoah (24), Hertha (24), WAF (24), Sportklub (22). A Hakoah tehát, amely ez alkalommal játszott először az első osztályban és amely a harmadik hely biztos helyzetének látszott, kénytelen a negyedik helyre beérni. Ennek oka az, hogy a nála győzelemmel Herthával szemben váratlanul vereséget szenvedett. A Hakoah ennek ellenére is elsőrangú produkált és bizonyos, hogy még sokat fog hallatni magáról. A lejátszott 24 mérkőzés közül 9-et nyert, 9-et eldöntetlenül végzett, 6-ot veszített. Adott 32 gólt, kapott 28-at, elért 24 pontot.

Főszerkesztő: DR. FISCHER JOZSEF
Felelős szerkesztő: MARTON ERNŐ
Kiadó: KADINA kiadóvállalat részv.-t.
Szerkesztőség: Calos Reg. Ferdinand (volt Peres) József-utj. 49.
Kiadóhivatal: Szentlélek-utca 1/a.

NYILTTER

Nyilatkozat.

Az „Uj Kelet”-ben ez év 186-ik június 29-én megjelent nyilatkozatunk helyreigazításaképpen kijelentjük az igazság érdekében, hogy Lukács Leitner Zoltán ur évek óta önzetlenséggel folytatott cionista munkája mindnyájunk által mindenkor elismertett, legutóbbi Mizrahi lapot azonban jóhiszeműleg bár, de téves információ alapján írta. Lukács Leitner Zoltán ur határozatunk hozatala előtt felelős szerkesztői állásáról lemondott és így a szervezetünkkel szemben fennállott kapcsolat megszünt, ami azonban nekünk csak később jutott tudomásunkra, ez pedig az ő eljárását természetesen más világításba helyezi és így a magunk részéről iránta eddig táplált nagyrabecsülése továbbra is teljes mértékben fenntartjuk.

Oradea-Mare, 1921. július 8.

Mizrahi Világszervezet nagyváradai csoportja.

Nyilatkozat.

A Mizrahi Világszervezet nagyváradai csoportjának fenti nyilatkozatát tudomásul veszem és személyem reputációjaként elismerem. Viszont koncedálom, hogy cikkem téves információ alapul.

Oradea-Mare, 1921. július 8.

Lukács Leitner Zoltán.

*) E rovatban közöltektért a hetekidő felelős.

Befőttes- és uborkás-üvegek megérkeztek

prima minőségben legolcsóbb árban kaphatók

Táblaüveg — Ablaktapasz
Kristályfehér üvegáruk —
Porcellánáruk — Wilhelmsburgi köedény — Keretlecek waggontételben is kaphatók

Komlós Testvéreknel
ORADEA-MARE — NAGYVÁRAD
Kérjen árajánlatot!

Dályázat

A nagyváradai ort. izr. polg. iskolájánál ujonnan szervezett héber nyelvi tanári állásra ezennel pályázatot hirdetünk.

Pályázhatnak oly szaktanferfiak, akik a héber nyelvet szóban és írásban tökéletesen bírják a képesek azt mint élő nyelvet oktatni és a növendékekkel eljáratni.

Javadalmazás: a hitközség tanárainak szabályzatában biztosított fizetés, lakbár és mellékjárandóság.

Pályázók tartoznak ajánlataikat képesítési okmányaik másolatával, valamint korukat, családi állapotukat és vallás-erkölcsös magaviseletüket tanúsító igazolványaik másolatával felszerelve alulírott hitk. előjárásához legkésőbb folyó évi július hó 30-ig benyújtani.

Oradea-Mare (Nagyvárad), 1921. június 28.

Ullmann Ábrahám Nussbaum Sámuel
hitk. főjegyző. 2121—I. hitk. elnök.

FIAT TEHER- FIAT AUTÓK FIAT
35 HP 2 1/2 TONNÁS
KAUTSCHUK BANDAGEAL

Legellenállóbbak és leg-takarékosabbak. — Leg-nagyobb könnyedséggel fut — a legmagasabb emelkedéseken is. Különböző teherautók és TURISZTÁK állandóan kaphatók

Uzinele Metalurgice Bucuresti,
Fabrica de Chibritur 24. Telephon 2—2

Cipőárut a legelőnyösebben
HOFFMAN cipőruházban
vásárolhat 886
Cluj, C. Reg. Fern. (v. Wesselőnyl-n.) 19.

MILLIÓS
légyipapir,
befűző pergament és befűző spárga kapható

Erdélyi Simon
papir-, rövid-s norinbergi áru nagykereskedésben
Cluj, Str. Regina Maria 37.

Legolcsóbb bevásárlási forrás!
DEUTSCH K. I.
üveg és porcellán nagykereskedés r. t.
Oradea-Mare — Nagyvárad,
Str. Nicolae Jorga, v. Zöldfa-u. 4.
Telefon 71 Interurban

Állandó nagy készletek fehér, kristály, üveg, karlsbaldi porcellán, díszmű- és konyhaberendezési cikkekből.

PRÓHIRDETÉSEK

Egy sor ára 1 lej. Vastagabb betűvel 2 lej.
Legkisebb apróhirdetés ára 10 lej.

Orth. izr. mészárszék
keres elsőrangú tökesegédet magas fizetéssel. Ajánlatok Plesz-céphez Oradea-Mare, (Nagyvárad) Szent-László-tér — küldendő: 2143-1

Két intelligens fiatalember
butorozott szobát, esetleg két ágyat keres. Cim: Gombos-nyomda, Minorita-utca.
Egy Hungária cement-cserépkészítő-gép 1000 vaslemezrel eladó. Silberstein, Berettyószéplak. 2146-1

Két Hungária cement-cserépkészítő-gép — 1300 pléhlemezrel eladó. Gilick, Szilágynagyfalu. 2148-2

Vidéken, magyar-német szépirodalmi- és tudományos köleszkönyvtár üzlethelyiséggel és berendezéssel vagy anélkül eladó. Ajánlatokat „Biztos megérkezés” címen a kiadóhivatalba. 2130-1.

**Butor- és épületvasalást, gazdasági cikket, permetezőt, stb. meg-
lepő olcsó árban szállítok** postán és vasuton. Kérjen árajánlatot. 1249

Stern vaskereskedő
Oradeamare-Nagyvárad
Str. Nicolae Jorga
(Zöldfa-utca) 10. sz.

Talp és bocskor!

Állandó nagy készlet kifarsá-
lan gyári készítményű, eladó-
tálya talp 45-50 lejes árban
kg-ként, ugyancsak elbrendül
bocskor kapható egészben és fel-
vágva. — Kicsinyben és nagyban

Sámson Manó bőrgyárában
Gyufagyár-utca 1.
Gyorsruktár átellenében. 1009
Telefon-szám: 888 — és — 887

**HA vérszegénységben, idegbe-
tegségben, az ivarszervek idült
bántalmában szenved, vegye
mag a pártian gyógyhatású —
fürdői óleokra használt —
kötött vászartelki terméke-
ket vasápató (Eismineral-
moor, Moorals) kapható minden
mennyezőben a**

Rózsa nagydrogeriában
Cluj-Kolozsvár, Piata Unirei 28
(Mátyás kir. tér) — 1215

Biró Andor
Kézműtáru nagy-
kereskedése
Cluj, Kornis-u. 2. sz.

Lőrincz Sándor
Automobilvállalat,
javító műhely,
autogén hegesztés
Cluj, G. Reg. Ferdinand 116

**Szarut, szaruhegyet, aggancsot, husolást és
csontot, valamint mindennemű timárhul-
ladékat legmagasabb napiárban vásárol**
Szaru- és csontdrugiár R.-T. Cluj

Szilágyi Eleonora R.-T.
Ajánlja: likőr, rum különlegességeit. Elsőrendű
penegőit és borait. 1210 Szász nagyraktár

FRÄNKEL EMÁNUEL és KLEIN SÁMUEL
Kézműtáru nagykereskedése
1196 Cluj, Piata Vit. Mihaiu (v. Széch.-tér) 34 Dick-ház.

Saját érdekében
ne cserélje össze a céget
NAGYBANI rövid-, kötött-,
dizsmú- és gyermekjáték-
üzletmet saját raktárámba
helyezem át
Eisenstädter Fülöp
Str. Regina Maria (Deák F.-u.) 13
Minden cikket leszállított
árban árusítok

Figyelem! 2100-1 **Figyelem!**
Olcsó árak!
1/4 cörna fejkendő... tucat 90 lej
1/4 Köpper fejkendő... tucat 120 lej
1/4 vászonzsakendő... tucat 36 lej
1 80-as Brocát sárga fej-
kendő... tucat 180 lej
1 Női himzett vászon ing
darabja... 35 lej
1 Női harisnya, fekete, fehér,
barna... tucat 100 lej

„GLORIA“
kötött-, szövöttáru nagykereskedés
CLUJ-KOLOZSVÁR, Széky-palota

Hirsch és Czodik borkereskedő
1195 Szép-utca 2.

„Melissát“ kérlek, ha finom!
chokorkát akar!

BARZEL
Piața M. Viteazul 37 (v. Széchenyi-tér)

Ha gyermekét elegánsan
és olcsón akarja öltöztetni, **ADLER**
ugy szükségletét kizárólag
gyermekruha- és sapka-gyári raktá-
rában, Str. Julia Maria 5., eszközölje

Deutsch Testvérek Cluj, Piata Unirei (v.
Mátyás király-tér) 28.
Nemzetközi szállítási vállalat. — Rendezes gyűjtő- és waggon-
forgalom a külföld, valamint a belső minden irányból és
irányba. — — — Fuvardíjvisztorítási és felülvizsgálati iroda.

Csak egy névzet az országban, egésségben
a pártian határu
HIGIEA SÓSBORSZESZ
Kapható mindenütt!
Gyártja: „HIGIEA” Kosmetikai és Vegyszeti Gyár
1214 CLUJ-KOLOZSVÁR

Bakkfaanyagot a gőzölt szelezt és
szeleztelent minden
móretben szállít gillabocai fűrésztelepepőrl a
„Bisztra” Erdőkhasználati R.-T., Timisouru.

Hochteill Ignác
1200 borkereskedése
Piata M. Viteazul 40. (Széchenyi-tér)
a nagy vashid mellett

**Festék, lack és
anyagáru üzlet** Rados M. és Tsa
Cluj, Reg. Ferdinand No. 21.
(volt Wesselényi-utca)

Minden házban fontos!
Az egészség érdekében nélkülözhetetlen a
**párnatoll-, vatta-, lószőr- és gyapju-
tisztítása**, melyet gőzörré és vegyítisztásra
berendezett mthelyemben
gyorsan és pontosan vállalok 1202
Raktáron tartok kész párnákat és tollat
Mérésékelt árak! — Szolid kiszolgálás!
Stern Salamon Bocskay-utca 9.

Sárga kocsikenőcs gépészir, szappan
és mindenféle műanyagolajok wagon-
télceliben kapható „MERCUR” vegyigyár Cluj, Kriza-u. 4

VALÓDI I. Noville & Co.
Sr. gyártmányu
Syógy-COGNAC
tisztá BOPÁRLAT
háromféle minőségben: 7/10, 9/10 és 0/10
üvegekben — a legolcsóbb napi árban
kaphatók a 2074-1
CASA NOASTRA
Kereskedelmi- és Ipari bank rt. áru-
osztályánál SATU-MARE (SZATMÁR)
EGYEDÁRUSÁG ÉS BIZOMÁNYI RAKTÁR
ERDÉLY ÉS BÁNÁT EGÉSZ TERÜLETÉN
Sürgőnyelm: „MERCUR”

Zsidó iskolák magántanulók számára a legalkalma-
sabb héber tan- és nyelvgyakorló-könyvek.
„HAZZIVAN”, Berlitz-módszerű abécé kezdőknek.
Ára 20.— lej.
„SZIFRI”, R. Guttmann képes abécé-je. Ára 15.— lej.
„HADDIBUR HAIVRI”, Sítáh Hattivit, haladóknak.
I. rész... Ára 20.— lej.
II. rész 22.— lej, III. rész 25.— lej.
„SZFAT AMENU” német héber nyelvgyakorló könyv.
Ára 25.— lej.
„IVRIT” Wachsberger magyarnyelvű héber nyelv-
gyakorlója, eddig megjelent 3 füzet. Ára füze-
tenként... 2.— lej.
Megrendelhetők a pénz előzetes beküldése mellett
a Zs. N. Sz. könyvosztályában.

Szörme átalakítást, javítást
és festést nyári idő
alatt minden mennyiségben jutányos
árban vállalok. Szörme megóvást még
e hó végéig elfogadok
EISENSTÄDTER & Co.
Blanari szörmeóruháza
Cluj, (Kolozsvár),
Cal. Viet. (v. Kossuth L.-u.) 2. Tel. 1-49

Lor crém
a legjobb arc-
és kezápoló.
Főraktár:
László és Társa
parfumeriája CLUJ, Piata
Unirei 12. (v. Bittóhelyiség)

Ha Brassóban jár, ahol állandóan a legjobb minőségű és leg-
ne mulassza el megtekinteni **Klein József és Fia**
női- és férfidivatáruházuunkat, Brassó, Kolestor-u. 24. R. kath. templommal szemben

Kadima kiadóvállalat rt. kiadása, Cluj-Kolozsvár.